

"ANG DILA SA BABAYE"

(MELODRAMA) 2

DULA NGA MAY TOLO KA BAHIN

SINULAT NI

VICENTE SOTTO

UG NILUYOHAN NI

VICENTE RANUDO

UG TINUKORAN SA HONI NI

FILEMON SOTTO, CELESTINO RODRIGUEZ, PEDRO ESPINOSA, MARIANO R. ALBURO, JUSTO KABAHAR UG RAMON ABELLANA.

Gipagula sa Dulaang Junquera, sa ika 17 sa Junio, sa 1905.

SUGBU, SUGBU. K. F.—1905.

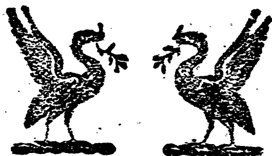
45

A MI HERMANA JULIA

En testimonio de cariño,

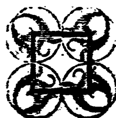
EL AUTOR.

La accion pasa en Cebù. Época actual.

"ANG DILA SA BABAYE"

NUMEROS DE MUSICA		AUTORES
N.o	1 Sinfonia . . . . (	
,,	2 Balitaw y Cariñosa . . . . (	F. Sotto.
,,	3 Coro de las Beatas . . . . (	
,,	4 Coro de los Siete Doctores . .	J. Kabahar.
,,	5 Duo de Filo y Mario. . . .	C. Rodrigues
,,	6 Final del 1.er Acto	F. Sotto.
,,	7 Coro de los comentarios. . .	M. Alburo.
,,	8 Coplas y Coro del "Apu sa Dios"	F. Sotto.
,,	9 Coro de la Dispersion . . .	R. Abellana.
,,	10 Intermedio de Orquesta . .	M. Alburo.
,,	11 Final del 2.o Acto. . . . . (	F. Sotto.
,,	12 Aria de Filo. . . . . (	
,,	13 Aria de Pablo	J. Kabahar.
,,	14 Coro de los Constables . . .	P. Espinosa.
,,	15 Marcha Funebre	F. Sotto.
,,	16 Coro ante el patibulo. . . .	P. Espinosa
,,	17 Final del 3.er Acto	

PERSONAJES	ACTORES
Filo, (de 20 años) hija de	Srita. Concepcion (Bagyo.
Nora Tonay (40 años) esposa de	,, Natalia Bondok.
Don Pablo (30 años) rico,	Sr. Filomeno Roble.
Biyay, (50 años) beata,	Srita. Tiburcia Kijano
Mario (28 años) amante de Filo	Sr. Leoncio Avila.
Tasan (30 años) maestro de es- (cuela	,, Sebastian Lingaton
Tonyo vecino (30)	,, Felix Sales
Juez Willson, Americano (40)	,, Mariano Osmeña.
El Ereribano (40)	,, Valeriano Rabor.
El Interprete (25)	,, Juan Villagonzalo.
El Capitan de policia (30)	,, Andres Montalban.
El Capitan de constables Americano (30)	,, Mariano Osmeña.
Sheriff (30)	,, Andres Montalban
Un sacerdote (40)	,, Jose Diores.
Un sargento de constables (30)	,, Pedro Medalle.
Un constabulario	,, Fortunato Peñalosa
Un vecino	,, Santiago Suson,
Un medico	,, Jose Diores.
Un verdugo	,, Teodorico Flores.

Coro de Beatas, Doctores, Constabularios, policia y gente del pueblo.

MGA DAGKUNG SAYOP

MGA DAHON	MALBASA	ANGAY BASAHON
Ika 4	Juez Wilson.	Juez Peterson
6	Maó usáb ang paggulá.	Maó gayúd usáb ang paggulá.
„ 8	Convento kun Hukmanan.	Convento kun sa Hukmanan.
„ 21	Gulá VIII.	Gulá XIII.
„ 37	(Si Nanay miingon)	Walay labut ang "parentesis."
„ 47	Ang pagdaligdid hinaya.	Ang pagdaligdig hinaya.
„ 68	Dili sa unsa.	Dili tungúd sa unsa.

UNANG BAHIN

USA KA DALAN SA SUGBU. SA TOO USA KA DAKUNG BALAY, BINANTAYAN SA DAGHANG MGA SUG-ANAN. SA DALAN NAGALABAY ANG MGA TAWO: ANG UBAN NANAGBITBIT MGA SUG-ANAN, UG ANG MGA BATA MANAGGUYOD SA MGA "CONEJO" UG SAKAYANG PAPEL, SA HALAYO MABATI ANG DAYEGON NGA DINUYOGAN SA SISTA NGA PAGATUBAGTUBAGON SA ORKESTA.—GABII.

GULA I

—Filo, Tonay, Pablo ug Mario.—
(Guikan sa kilid nga wala)

Tonay ¡Jesus! ¡Pagkalangâs karóng gabhiona!

Pablo ¿Mahibulong ka pa gayúd?

Mario Maó gayúd ang "Noche Buena" sa mga Pilipinhon.

Filó Nanay, manimba ba kitá karóng gabii?

Tonay ¿Mangotana ka pa gayúd? ¿Walá ka mahibaló nga ang mosimba karóng gabii makadawát sa "Bendicion papál"?
(Si Mario magtukikí pagkatawá).

Pablo Apan... Tonay, akó dili makauban kaninyo: pabilin akó sa baláy.

Tonay ¿Ngano, señóoor? (Kusion si Pablo).

Pablo ¡Ayaaay!

Tonay ¿Ngano?

Pablo Gilabdan akó sa ulo. Nahubóg akó.

Tonay Kong hubóg ka, sacá sa taas ug katulog. Tala na Filó. (Si Tonay ug si Filó manulod sa baláy).

GULA II

Pablo ug Mario.

Pablo ¿Nakadungóg ka? (Si Mario magyangoyangó sa ulo). ¡Kalohaán na karón ka tuig ang pag-antus ko nianang babayehana!..

Mario Imong salá..:

Pablo Duna kay katarungan. Kong dili pa lamang tungúd sa akong anák.,. gilapís ko untá kaná pag... (Dili makatibawas pagsulti: ang iyang baba tabonan ni Mario sa kamót).

Mario ¡Sit! Tingali dunay makadungóg. (Si Mario bitaron ni Pablo sa usá ka daplín).

Pablo ¡Ah, Mario! Karóng gabhiona tangkod nga unóm ka tuig.,. (Maghinoktok ug modukó).

Mario Nahinumdum pa akó kaayo. Usá ka gabiing "Noche Buena" usáb. Mahayag kaayo ang bulan. Nagasuroysuroy kitá, ug sa pagpama-oli, maó usáb ang paggulá nianang ganghaán niadtong banyagang Pepe nga nagbuling sa imong dungóg. Atong guisagnonotan...

Pablo Ug ang paghitungúd nianang punoan sa

Magtalisay, atong hiapsan. Mosukol untá imong guigunitan....

Mario — Imong gipuspusan sa ulo...

Pablo — Ug ang banyaga napukan.

Mario — Mikirig ug imong guitusáktusák sa baraw arón matiwás.

Pablo — Ug dayon tang panalagan.

Mario — Napadulong kitá sa Simbahán.

Pablo — Ug hangtud karón waláy nahibaló niadtong salá nga atong gibuhat. (Ihonghong).

Mario — Ug tungúd sa akong pag-unong kanimo, imong gisaad kanako ang kamót sa imong anák.

Pablo — ¡Ah, Mario! Dili kay maó da kaná. Lakip ang kinabuhi co imó, kong imong kinahanglanon. Imo akóng gitabangan sa paghugas sa bulíng sa akong dungóg: ang dugó niadtong banyaga nakapapas sa bulíng nga gidalá ko ning agtang... ¡Si Tonay na lamang ang walá ko pa kapanimalusi; apan modangat da gihapon ang adlaw...

Mario — Nan, kanus-a pa man kahá nimo tumana ang imong gisaad kanako?

Pablo — Kong sa akong bahin, dugay na untá kaayo; apan kining akong asawa dili gayúd buut kanimo. Ambut nganong gikasilagan ca.

Mario — Tungúd kahá sa akong pagkakabús...

Pablo — Kong "mayor de edad" pa lamang si Filó, karón dayon dad-on ko kamó sa atubangan sa usá ka Pari kun sa usá ka Maghuhukom.

Mario — Ngano, ¿kay kong dili "mayor de edad"?

Pablo — Dili kamó kaslon kong dili kauyonan sa mga ginikanan.

Mario — Nan, ¿magahulát pa diay akó?

Pablo — Dili na. Arón mo makita kong akó naga-limbong kanimo ug walá akoy kabubut-on sa pagtuman sa akong saad, tugotan ko ikaw sa pagtaban sa akong anák. Karóng gabii dad-a sa Convento kun sa Hukmanan.

Mario — ¿Unsaon ko man pagdalá?

Pablo — Tan-awa: si Iyá Biyay, kanáng silingan kong "beata", pahapitá kang Filó arón sa pagpa-nimba. Sultihan ko ang ang akong anák.

Mario — ¿Ug unya?

Pablo — ¡Ah!... Tugon ko lamang kanimo, tamda bayá ang dungóg sa akong anák. Gikan sa Sim-bahan, padulong bayá dayon sa Convento kun Hukmanan.

Mario — ¿Kong si Ñora Tonay dili guihapon mouyon?..

Pablo — Kaná masayón na. Akó da ang mahibaló.

GULA III

Pablo ug Mario.—Si Tonay motambo.

Tonay — Amboy, saká na.

(Si Pablo ug si Mario manghikugáng. Si Mario

modagkut sa cigarilyo).

Pablo ¡Atuat na!

Tonay ¿Unsa pay gibuhat mo dihá?

Pablo Nagpahayahay pa.

Tonay Maanindot hinoon. Maó diay kanà ang gilabdan sa ulo? ¡Saká dirí! ¡Dalí! ¿Buut ka pa gayúd nga manaog akó?

Pablo A...a...adto na akó. (Magkabuang). ¿Ug ikaw Mario?

Mario Magasuroysuroy pa. (Mopig it sa kamót ni Pablo). Nan, hangtud ugmá, ug maayong gabii.

(Mabati ang kagahob sa tawo).

Pablo (Nagapadulong sa ganghaán sa iyang baláy). ¿Unsá kaná?

Tonay Ang Balitaw.

Pablo Pasayaw ba kitá?

Tonay Oo, pasayaw.

Pablo Saká, Mario, ¿dili ka motan-aw?

(Magasugod ang músiko).

Mario Ayaw na lamang: ari lamang akó sa ubús.

GULA IV

Ang Balitaw ug mga tawong kuyog.–Pablo ug Tonay.

Tanán Ñor, maayong pasko! Pasayaw ka ba sa Balitaw?

Pablo (Nagasulod sa ganghaán). Oo, sayaw, sayaw.

GULA V

Si Filo motambo sa luyo sa iyang Inahan.

MUSICA

Lalake---Maayong gabii,
¡oh!, dalagang maanyag,
bitoon sa Langit
nga dinhi natagak.
Pasayloa kining nagasangpit
sa pagsaysay sa iyang mga kasakit:
kong kaloy-an mo siyá
ang kalipay maó
ang magahari sa iyang kinabuhi.

Babaye---Ikaw usáb hatagan
sa maayong gabii.
¿Unsay imong tuyo
sa pag-anhi dinhi...?
Nagalibog, ondó, ang acong ulo,
nga kalooy man ang imong gihangyo,
kay walá ko hisayre
ang imong gibati;
hilanat ba kahá kun kabuhi.

L.---Kasakit sa gugma
ang akong ginaantus,
ikaw ang hinungdan
kalipay kon tim-os.
Busa kay ikaw man ang naingnan

ang kalooy ayaw pag-itungina:
tipigan mo akó
nianang dughan mo
aron makab-ut ko ang kabulahanan...

B.—¡Ay! dili mahimo
ang pagtipig ning dughan
sa usá ka gugma
nga salingkapaw.
Ang sa babaye bayáng kasingkasing
dili sama sa sangá sa kahoy,
nga kong tutugpahan
sa langgam lumalangyaw,
dili mobati sa kadagaang.

L.—Kalipay ning dughan
ug pinili kong bulak,
sa paghigugma
ayaw pagkatahap.
Gihigugma ko ikaw sa tinuod
sulod sa hatás nga panahón,
ugaling walá ka
masayod kanako
kay gihalaran ko ikaw sa tago.

B.—¿Unsay kamatuoran?
L.—¡Kining kasingkasing!
B—¡Dili katohoan...¡
L.—Saksing dili mabalhin...
L.—Kong mahimo pa lamang, Inday, nakó

pagbukás kanimo ning dughan,
makita mo gayúd
nga sa iyang sulod
ang larawan mo da ang gihalaran.

B.—Imo kutub karón
ang akong kasingkasing...

L.—¡Salamat kanimo,
maanyag nga "jazmin"!
¿Dili na ba kahá gayúd mabalhin
ang pagbati mo, Inday, karón kanako?

B.—Sabi nianang bukó
sa mga kawayan,
nga dili, ¡dili gayúd maliso...!

B. ug L.—¡Bulahang kasingkasing
ang magakatipon,
ginapus sa gugma
nga waláy pagkabalhin!
Kasinahan sa kabulakan
ug manolonda sa kalangitan,
sanglit dili silá
managpakakaplag
sa kalipay nga atong pagabation....

Tonay "Cariñosa" na usáb, "cariñosa".

Tanán "Cariñosa," "cariñosa".

(Sayawon ang "Cariñosa". Inigkahuman, **ang manan-aw mopakpak** ug hulogan ni Tonay **duhá ka pisos).**

Tanán **¡Maayong Pasko, ñora!**

(Mabungkag ug manglakaw sa luyó ug luyó. Ang orkesta magaparayon paghoni sa mahinay hangtud sa kawagtang sa mga tawo. Si Tonay Motak-op sa tamboanan. Si Mario mahibiling usará ug magsuroysuroy).

GULA VI

Mario

Mario "Finis coronat opus"... Karóng gabhiona makuha ko na gayúd ang Port-Arthur. Si Filó dili co dad-on sa Convento, dili usáb sa Hukmanan. Karón adto ko dad-a sa akong payág sa Labangon ug... ugma da kamí mangatubang sa Maghuhukom arón sa paghimo sa "casamiento civil", ¡Ah, Filó, karóng gabhiona maako ka na gayúd! ¡Ñora Tonay-ñora Tonay! Kay walá ca man buut sa minaayo sa dinaután. (Mosulod pagdalí sa kilid nga walá).

GULA VII

Tasan ug Tonyo

(Guikan sa kilid nga wala: ganghaan sa ilang balay nga atbang kang Pablo)

Tonyo (Itudlo si Mario nga nagasulod) ¿Kinsa kadtong nagalakaw pagdalí, Maestro Tasán?

Tasán ¿Walá ka pa gayúd makailá niana nga adlaw ug gabii anaa sa baláy ni Don Pablo?

Tonyo ¿Si Mario Katigbak?

Tasan Oo, ang "kuan" ugód (ipasabút sa kamót) ni Filó...

Tonyo ¡Pagkaanugon ni Filó kong mahulog lamang sa mga kamót nianang tawhana!

Tasan ¿Nganong moingón ca niana?

Tonyo ¿Nalimot ka na nga kaná maóy usá sa mga sa mga guicatahapan nga maóy nagbunó kang Pepe nga magulang ko?

Tasán ¡Ah! Tuod no. Apan dili kay síyá da. Gikatahapan usáb si Don Pablo kay, matud pa ugód sa mga dantáng dila, nga kadtong si anhing Pepe namabaye kang (ihonghong) ñora Tonay.

Tonyo Kaná hinoon matuod. Apan labíng dakú gayúd ang katahap kang Mario, kay siyá ug kadtong akong igsoon daan na man nga nagkabingkil,

Tasan ¿Unsay gikabingkilan?

Tonyo Kaniadto ugód sa 1896, sa panahón pa sa España, si Pepe nga misulod sa pagka "voluntario", maóy nagtoltol sa mga "guardia civil" nga nagdakóp cang Mario. Maó nga nasukó siyá sa akong igsoon.

Tasan Apan, ¿unsa bay gisangputan niadtong ka matayon ni Pepe?

Tonyo Nga hangtud karón walá hibaloí ang matuod nga mamumuno. Karóng gabhlona tang-

kod nga unóm ka tuig. "Noche buena" nga ingón niaron maó ang pagkahitabó. Maó nga kong moabút gani kiníng gabhiona, dili gayúd akó mopuyó sa akong baláy, kay daw pagahitan-awán ko ang landong sa akong igsoon. Ug kong magabii, dili usàb akó molabáy nianang Magtalisáy, kay daw pagahitan-awán ko si Pepe nga nagbuy-od ug nagkadugo... (Modukó ug maghinoktok).

Tasan — Apan, mahimo ba nga mahilom na lamang kanáng pagbunó kang Pepe?

Tonyo — ¡Ada! Mahilom na lamang kahá kaná, sama sa pagkahilom sa bata nga bag-ong gianák nga hikit-an sa atabay sa "Colegio de la Inmaculada Concepcion".

Tasan — "¡Inmaculada, Inmaculada!" ¡Bilanggotanan nga "Inmaculada"! ¡Phue! ¡Tala na, higala Tonyo! ¡Lud-on akó nga magpalandung nianang mga butanga. Sa kalibutan walay katarungan, ug maó nga usá ka bitoon nga hikaplagán sa mga "Astronomo," dili pa dugay guibunyagan ni Flamarión sa ngalan "Justicia." kay maó kono ang bitoon nga labing nahalayó sa Kalibutan. ¡Phué! Tala na.

Tonyo — ¿Asa kitá?

Tasan — Magasuroy kitá sa halayó. Adto sa San Nicolas, aron dilí ca mahinumdum sa imong

igsoon...

Tonyo ¡Tala na¡

(Manulod sa kilid nga too)

GULA VIII

Panon sa mga Beata.

(Gikan sa wala)

(Mabati ang kusog nga bagting sa mga lingganay).

MUSICA

"Ave-Mari-prisma,"
inahan sa "gracia,"
"turris Eburnea,"
sa Langit tag-iya,
Abayang malig-on
sa makasasalá,
ning nagakulitong'
lawod sa salá.
Dayegon ang ngalan
Maria "Santisima"
nga sa Kayawaan
malig-ong sagang,
ug guinakurogan
sa Kaespiduohan,
Kapurgatoriohan
ug sa Kalimbohan.

(Molinnatog ang tanán. Ang usá mouna, maglukso-lukso, sa kalipay, moatubang sa iyang mga kauban ug moingón:)

Onom ka "plenaria"

ang akong nadawat,
ganinang buntaga
sa akong pagkalawat.
Kong akong idugang
sa daang "indulgencia,"
moabut sa kalim-an
ug... ¡seguro ang "gloria!"

(Moluksolukso usáb ang ikaduhá ug mamulong:)

Daúg ko ang iya
diay nga nadawat,
bisan ilakip pa
ang sa iyang kalawat.
"Doscientos cincuenta"
ang akong "plenaria,"
ug "ciento cincuenta"
tinugot sa Papa.

(Ang ikatoló ka "beata", mabdos, mokoot sa sudlanan sa iyang saya usá ka listahán, basahon niya sa atubangan sa iyang kaukan ug moingón:)

"Doscientos cincuenta"
ug "ciento veintiocho"
pagkab-ut sa "gloria"
igo na kaayo.
Kong akong ipunó
king "mil ciento cuatro,"
tingali kanakó
mointap ang Espidno.

Walay makasama (moluksolukso sa kalipay).
sa guinatiman-an
nakong "indulgencia"
ning iistahan.

Tanan Sa akong banábaná,
ang Langitnon "gloria"...

Tanan Yausa, ¿unsa kaná? (itudlo ang tiyan.---"Sus-mari-sép"---mangurós).

Beata ¡Hilom! ¡Indulgencia!... (Pikpikon).
(Manulod sa too).

GULA IX

Mario ug Biyay

(Gikan sa kilid nga wala)

Biyay Apan, dili kahá unya hibaloán nga?...

Mario Dili lagí. Ingná lamang unyá nga sa dihá nga nangluhod kamó sa Simbahan, si Filó nawagtan, ug walá mo hibaloí kong diin padulong.

Biyay Ay... mahadlok lagí akó intawon... (manglantaw) ¿Hain na kadtong akong mga kauban?

Mario Pasagdí lamang kadto silá (gunitan si Biyay nga buut molakaw). Dalí na, hapitá si Filó. (Mokuot sa bolsa usá ka papel de bangko ug itunol kang Biyay). Adia, o, imong Pinaskuhan, dalí na ngadto... (Si Biyay mongisi). Adto akó magahulát sa gang-

haán sa Simbahan, sa kilid nga too atbang sa baláy ni Pari Basilio, ¿ha?

Biyay Oo, oo, oo, oo. Na, lakaw na. **Akó da ang mahibaló.** (Itukmod sa Mario).

(Si Mario modalagan sa too).

GULA X

Biyay

Biyay (Maghilíng sa papel). ¿Piláy gihatag kanako? ¡Ohó! Billeteng tagilmaón ka pisos... Ug conant pa. (Magyangóyango). ¡Oh gahúm sa salapí! ¿Kinsay magpalandung nga ang usá ka babayeng ginganlan sa iyang confesor nga "Santa", ingón kanako, mag-uban-uban ning mga butanga?... Apan... salá ba kahá kining "Mortal" kun "venial"? (Modukó ug magahinoktok). Kong dili ko kiní dawaton ug inli... ¡pagkaanugon! ¿Kinsay pahulám karóng mga orasa limá ka pisos? (Maghinoktok). Waláy sapayán: "mortal" siya kun "venial", duna akoy lungág nga kalutsan. (Mokupót sa iyang bakús nga "correa"). Tungúd niining "correa", makadawat akó usá ka gatús ka adlawong "Indulgencia plenaria". (Mokupót sá "carmen") ug tungúd ning "carmen" usá usáb ka gatús. Tanán: duhá ka gatús nga pasaylo sa akong mga salá. Nan, ugma sayó kaayo, molimós akó usá ka bag-ong "correa" ug usá ka bag-

ong "carmen"... impas na ug nagalabaw pa gani ang bayad hinoon. (Mohalók sa "carmen" ug "correa"). ¡Ay "correa" ug "carmen" kong manluluwas! (Mopadulong sa ganghmán ni Don Pablo ug motoktok). Ñora Tonay, ñora Tonay, ñora Tonay!

GULA XI

Biyay ug Tonay

(Si Tonay motambo)

Tonay ¿Kinsa kaná?

Biyay Ñora Tonay, maayong gabii...

Tonay Oh, Biyay, ikaw diay?

Biyay Oo, akó. Gihapít ko si Filó kong buut ba mosimba. Ang Obispo da ba karón maóy magamisa: mohatag sa "bendicion papal" ug dunay "indulgencia".

Tonay Tuod no: maayo nga gihapít mo. (Molingi sa likód). ¡Filó! ¡Filó! ¿Nag-ilis ka na?

Filó (Sa sulod). Oo, Nanay.

Tonay Na, lakát na: Ania si Iya Biyay nagahulát kanimo.

Filó (Sa sulod). Adto na akó.

Tonay Na, ilakíp lamang akó, Iya Biyay, sa imong Pangadye, ¿ha?

Biyay Mahimo, basin pa dunggon sa Ginoo. Milakawat da ba akó karóng buntag...

HULIP SA USA KA SAYOP

Gula XIII---Ning bahina, ang mga Doctor manglakaw, dili moawit. Sa salod moawit ang mga babaye ning mosunód:

Ang tawong mangguialaman
Hataas ang salabatan
Kay buut gayúd niya kasayran
Ang butáng nga iyang nalibgan.

Kining awita balikon makaduhá. Ug tapus niini, awiton sa mga Doctor kining mosunód:

AWIT SÁ MGA DOCTORES

¡Mababí ang mga Doctores!
nga guinganlan Astrólogo,
Canonista, Filósofo,
Medicina, Hangin, Leyes
ng ang bantugang Teólogo.

Ug sa guihapon pagdalaygon
kay sa atong Yutang-Natawhan
sa dungóg kitá natingban
ug kanato waláy motupong
kay hataas ang kinaadman.

Inigkahumân, managluwa ang tagsatagsa nianang mga balak nga anaa sa dahong ika 22, ug inawitan guihapon, kutub sa sulod, sa "Ang tawong mangguialaman", manulod sa too.

Kutub sa "Ang tawo nga bantugan" hangtud sa "Ug dakú ang kapuslanan" waláy labut.

Tonay — **Maayo hinoon. Akó ugma na lamang mo-simba kay si Amboy gilabdán sa ulo.**

GULA XII

Biyay ug Filo

Filó — (Iniggulá **sa ganghaân). Tala na, Iya Biyay.**

Biyay — Na Ñora Tonay, arí **na kamí.**

Tonay — Na, pag-ayo-ayo kamó. ¡Filó! **Ayoha kanáng** imong "blonda".

Biyay — Dalí kay tingali **maghuot na sa Simbahan** ug walá na kitay kaludhan.

(Manglakaw sa too. Madungóg ang kusóg nga bagting sa lingganay).

LAING DAPIT

USA KA DALAN SA SAN NICOLAS. GABII.

GULA VIII

Panon sa "Siete Doctores". Gikan **sa wala**

MUSICA

Ang tawo nga bantugan,
halalum sa kinaadman
sa gihapon may kalibgan
ang iyang panumduman.
Kay ang **duquesa nagaandam**
sa tigmó nga ipahamutang
kay angay sa mga maalam
ug dakú ang kapuslanan.

Doctor 1 Ania sa kitáng tanán
tagsa-tagsa nga may kinaadmán
lainlain ang hingtungdan
nangabút walay kakulian.
Akó kay filósofo
ilhon ning mga tawo
kay gidalá kong vestido
muceta color del cielo.

Doctor 2 Akó doctor man usab
medicina king natungkad
king muceta kong madalag
timaan ning kaluspad.
Sa Dios kanakó gitugot
king doctoral kong naabút
ang pagpanambal koy gisangput
ug sa pulso arang makakupot.

Doctor 3 Akó kay astrólogo
king muceta kong morado
ang naabút sa isip ko
ang langitnong mga astro.
Langit, bitoon ug bulan
sa Langit nga kahitas-an
nasusi ko sa waláy kakulian
gumikan ning akong kinaadman.

Doctor 4 Akó kay doctor sa hangin
king muceta ko nagcalainlain
timaan sa waláy pagkabalhin

king estudio nga daw salamin.
Matemático nga gayúd
king estudio kong tuod
kay bisan sa kahiladman sa lawod
hipalgan ko sa waláy kalisód

Doctor 5
Akó usáb may estudio
leyes ang hibaloán ko
mapulá king muceta ko
timaan sa pagkasabio.
Ug tungúd sa pagkajusticia
sa akong ley kuhaa
kay ang akong providencia
gigamit sa pagsentencia.

Doctor 6
Canonista man usáb akó
doctor nga maingón kaninyo
may verde nga pagkahimo
king naangkon kong vestido.
King akong kinaadman
maóy matuod nga timaan
sa Santa Iglesia kahayagan
ug ning santos nga tinohoan.

Doctor 7
Akó kay teólogo
maputí king vestido
kay daw mahusay kaayo
ang tanáng pagsabút ko.
Kay king akong kinaadman
bisan unsa waláy kalisdanan.

masabút sa waláy kakulian
kay sa Dios nga tanán gumikan.

GULA XIV

Tasan ug Tonyo.
(Gikan sa too.)

Tasan ¿Unsa na kiníng dalana?
Tonyo Dalan ni Novaliches. ¿Walá ka magtan-aw nianang Simbahan? (Itudlo sa kilid).
Tasan ¿Nakakitá ka niadtong mga buang nga nangagi? (Itudlo ang mga "doctor" nga nanglakaw).
Tonyo Oo, maó ang "siete doctores".
Tasan "¡Siete tontos"! ingna.
Tonyo ¿Ngano man usáb?
Tasan Kay nágapacaulaw sa atong kaliwat. ¿Nakadungóg ka ba ngá dunay "doctor sa hangin"?
Tonyo Walá.
Tasan ¿Nakadungóg ka ba nianang ilang mga luwa nga pulós waláy mga tiil ug ulo?
Tonyo Tuod gayúd hinoon.
Tasan Nan, dili ba usá ka kaulawan kaná sa mga matá sa mga lumalangyaw nga nanagtan-aw sa atong mga buhat? ¿Unsay ingnon sa atong kaalam? ¿Dili ba unyá nganlan kitáng mga "salvajes" ug buróng?
Tonyo Matuod. Apan... ¿unsá nang orasa?
Tasan (Motan-aw sa iyang orasán). Ika 11 na.

Tonyo — Igo pa diay, makaabut pa kitá sa misa sa San Nicolas. ¿Manimba kitá?

Tasan — Ikaw lamang, akó dili makasulod sa mga Simbahan. Sayud ka nga akó "librepensador", ug dili buut nga pagbut-an ang akong buot. Akó nagatoo sa maabút sa akong hunahuna, dili ingón kanimo nga nagatóo sa ginapatohoan. Ihatúd ko lamang ikaw sa likoanan sa Simbahan.

Tonyo — Ug ikaw, ¿asa ka man? (Manglakaw).

Tasan — Pauli na sa pugarán ug matulog. Gikapoy na akó kaayo sa atong pagsuroy.

(Manulod sa walá).

GULA XV

Mario ug Filo

(Cikan sa too)

Filó — (Itudló si Tasan ug Tonyo). ¿Walá ba kahá kitá hikit-i niadtong duruhá?

Mario — Bisan hiilhan, ¿maunsa man? ¿Duna pa kahay makaagaw kanimo sa akong mga bukton?

Filó — Apan, ¿mounong ka gayúd kahá kanako?

Mario — ¡Hangtud sa kamatayon! (Mogakús).

MUSICA

Mario — Gawás sa imong mga ginikanan, kinabuhi ko ayaw pagkabadlok,

bisan asa kitá mahadan-ok,
kiní (itudló ang buktong too) ako kanimong (ilaban.

Filó Himaya ug kalipay niining dughan
nga sa gugma ko maó ang tag-iya,
kinabuhi ug kalag ko ania,
pagbut-i kanimo ko ihalad.

Mario ¿Magatuman ka ba sa imong saad?

Filo Kong magalapas, kiní (itudlo ang kasing-(kasing) laksi-a.

Mario ug Filó ¡Oh gugma, gugmang putlí ug hingpit
nga nagadilaab sa kasingkasing,
maanyag ug malabong salingsing
nga mopapas sa mga kasakit,
pasilongi kamí sa imong langit,
kuha-i, tangtangi sa kalaay,
hatagi ug hupnga sa kalipay,
nianang kalipayng dili malaya,
ug, sa mga buktou sa himaya,
tugoti nga kamí mouraray.

(Manulod sa walá)

LAING DAPIT

KATULGANAN NI PABLO UG TONAY

Sa kilid nga walá anaa ang duha ka "catre" nga ginahigdaan sa magtiayon nga nangatulog. Mangit-ngit. Mao ray suga ang usa ka lamparahan sa lana.

(Nagahoni pa ang Orkesta)

GULA XVI

Pablo ug Tonay

Pablo (Nagadamgo). ¡Ah Mario! Karóng gabhiona tangkud na nga upát ka tuig. Nagasuroysuroy kitá. Sa pagpamauli maó gayúd usáb ang paggulá nianang ganghaán niadtong banyagang Pepe nga nagbulíng sa akong dungóg. Atong gigukód: ug ang paghitungúd nianang puuoan sa Magtalisáy, atong hiapsan. Mosukol untá, apan hapon na: imong gigunitan ug akong gipaspusan sa ulo. Ang banyaga napukan: mikirig. Ug dayon tang panalagan. (Si Tonay mahagmatá ug namati)

¡Ah! Malipayon akó. Ang bulíng sa akong agtang nahugasan sa dugó niadtong lalake ni Tonay... Ang asawa ko na lamang ang walá pa makabayad sa iyang salá. ¡Bathala! ¿Hain ka? Kong matuod kang buhí ug matarung ¿nganong walá mo siloti ug patya ang makasasala nga nahibilín? (Mahiugpót ug mobangon). ¡Jesus, Jesus, Maria y José!

Tonay (Moduol nga daw nagkabuang). ¿Naunsa ka, Pablo? ¿Unsa kadtong gipangyamyam mo?

Pablo (Daw alimongawan). Walá man.

Tonay (Kaptan ang duhá ka kamót). Tanán nabati ko. ¿Unsay pulong mo? ¿Ikaw ug si Ma-

rio diay maó, nagpatáy niadtong tawo nga gipangabubhoan mo kanako?

Pablo (Motindog ug tal-opan ang baba ni Tonay). ¡Sit! Ayaw pagsaba. ¿Kinsay nagsulti kanimó nianang banyagang butangbutang? (Magakuróg). ¿Kinsa?

Tonay Sa imong kaugalingong baba nadungóg ko karón sa dihá nga natulog ka...

Pablo ¿Akó? ¿Akó magsulti niana? Akó... akó... akó... walá magpatáy niadtong tawhana nga bisan gani ang ngalan dili ko buut hinumdumán. (Dinalídalí).

Tonay ¿Kinsa man diay ang nagpuspus nga imong gipangyamyam kaganina?

Pablo Si... si... ¡si Mario!

Tonay ¿Há? Ug unya nianang tawhana buut mong minyoon si Filó? (Singgit). ¡Mga mamumuno!

Pablo ¡Hilom! (Sumbagon si Tonay sa Piking. Si Tonay mahapahigda sa higdaanan. Si Pabló magkabuang manglagnót sa buhók, mahapalingkod sa higdaanan ug tabunan ang iyang nawong sa mga kamót). ¡Bathala ko!

(KATAPUSAN SA ORKESTA)

Katapusan sa unang bahin.

IKADUHANG BAHIN

KAHIMTANG SA UNANG BAHIN—ADLAW—MGA TAWO SA LUNGSOD NGA NAGAHISGOT SA NAHITABO KANG FILO; BIYAY SA TALIWALA.

GULA I

MUSICA

Mga tawo sa Lnngsod:
Nabungkag sa luthang gabii
ang mga malig-ong Kotta
ug sa maisog nga Kuroki
ang Yalú gayúd nakuha.
Bisan unsaon pagbantay
kong ang gugma maoy magsugo
wal y kotta nga motunhay
sa pilit gayúd moampó.
Kong may himaya sa langit,
may kalipay man sa yuta,
ug maó kong magkadikit
ang apú ni Adan ug ni Eva.

Mga lalake: Dili gayúd kasaligan,
kay "billako", kining babaye:
kusóg motampok sa dughan
silabon nagadamgo sa lalake. (Ang mga babaye mangyam-id).

Tanán ¡Suginli kamí, suginlí kamí sa nahitabó kang Filó!

Biyay Pamati a ninyo. (Alirongan siyá). Kagabii, si Filó mikuyog kanako sa pagsimba.

Tanán Nan, nan.

Biyay Nanimbá kami ug hangtud sa pagbagting sa "Sanctus" si Filó dihá pa sa akong luyó.

Tanán Nan, nan, sa pagkahumán sa "Sanctus".

Biyay Sa pagkahumán sa "Sanctus" walá na akó mahibaló sa nahitabó, kay sayud man kamó, nga kong akó mosimba, kutub inigbagting sa "Sanctus" hangtud sa pagkatapus sa misa, dili akó molingkód: magaluhód ug mangadye sa dakúng kahugút.

Tanán Nan, nan.

Biyay Ná, sa pagkahumán sa misa ug sa tapus akó mangadye sa toló ka "Amahán namo, sa akong hinalarang San Antonio de Padua, sa paglingi ko pa sa akong luyó, si Filó nawagtang na....

Tanán ¡Kannay!

Usá ka silingan ¿Oh? ¿Dili ba si San Antonio maóy patron sa mga butáng nga mawagtang?

Biyay Sa mga butáng, sabta ninyo pag-ayo, sa mga butáng, dili sa mga tawo.

Tanán Tuod... (Manglingiw ug managkidhat).

GULA II

Pablo ug Tonay nga manggula sa ganghaan sa ilang balay.

Biyay ug mga tawo.

Tonay	¿Unsa, unsa, unsay inyong gipundokan dinhi?
Tanán	Maayong buntag ug maayong Pasko!
Biyay	¡Adá! nanagsukitsukit kong naunsa pagkawagtang sa inyong anak.
Tonay	¡Saba dihá, byatang bugaw! Ikaw kahà hinoon ang nagpawagtang kang Filó.....
Tanán	¡Ha, ha, ha! ¡Ha, ka, ha!
Biyay	¡"Glorioso" San Antonio! Makasalà ka bayá, ñora Tonay...
Pablo	¿Unsa man tuod? ¿Kinsa may laing katahapan?
Tanán	¡Ha, ha, ha! ¡Ha, ha, ha!
Tonay	Masusi ra bitaw kanáng tanán carón. Adto kamí sa Hukmanan.

GULA III

Sila gihapon. Gikan sa kilid nga wala, si Tonyo nagadali nagapadulong sa balay ni Pablo.

Pablo	¡Tonyo, Tonyo! ¿Asa ka?
Tonyo	(Mosumbalik ug alirongan sa tanán). Nangita akó kaninyo. (Nagahangús).
Tonay ug Pablo	¿Ngano, ngano?
Tonyo	¿Nahibaló na kamó kong hain si Filó?

Tonay ug Pablo Walá.

Tonyo ¿Nahibaló na kamó kong kinsay nagtaban?

Tonay ug Pablo Walá usáb.

Tonyo Na: si Filó atua magtago sa usá ka baláy sa Labangon, ug ang nagtakan maó si Mario Katigbak.

Tanán ¡Oooy! (managhunghongay).

Tonay Tultoli kamí, tultoli kamí. Lilipakan gayúd.

Pablo Ayaw una. Hinayhinay. ¿Nganong nahibaló ka man?

Tonyo Ang atong "cocinero" kay Labanganon man, nagsugilon kanako karón, nga gabii, si Filó gidalá ni Mario sa usá ka payág nga anaa sa luyó sa iyang baláy, ug hangtud karón atua pa gani konó.

Biyay ¡Glorioso San Antonio! (Mangurós makadaghan). ¡Gidungóg mo gayúd ang akong mga pag-ampó!

Tonay (Tulisokon ang nawóng ni Biyay). Ikaw nagamommaót, silabon ikaw dagway ang naghikay sa pagkagiw sa akong anák.

Tanán ¡Ha, ha, ha! ¡Ha, ha, ha!

Biyay Anaa si San Antonio sa langit, ñora Tonay, ipanumpa ko kanimo nga akó waláy salá.

Pablo Nan, ¿unsa may atong buhaton?

Tónay Ádtoon ta karón dayon.
Tonyo Maayo kahá nga inyong isumbong una sa Hukmanan.
Pablo Oo, isumbóng ta una.
Tónay Karón dayon. Dad-on ta kining bugaw arón mahimong saksi.
Biyay ¡Ay San Antonio!
(Si Pablo ug si Tonyo manglakaw pagdalí. Si Biyay guyoron ni Tonyo sa bukton. Padulong sa kilid nga walá).

GULA IV

Mga tawo sa lungsod.

Tanán ¡Ha, ha, ha! ¡Ha, ha, ha!

GULA V

Mga tawo.—Si Tasan gikan sa too nagalaylay.

Tasan (Nagapadulong sa ganghaán sa baláy ni Don Pablo. Mahaurong). ¿Unsay inyong guikataw-an?
U. ka silingan-Dili ikaw ang among gikataw-an, Maestro.
Tasan ¡Awo! Baut... (Nagaparayon paglakaw padulong sa ganghaán).
U. ka S. Maestro, walá silá dihá.
Tasan ¿Hain man? (Mourong ug alirongan).
U. ka S. Maó pay pagpanglakaw. Adto konó sila sa Hukmanan.
Tasan ¿Ngano? (Mahikugáng). ¿Duna silay buruka?

	¿Nag-away na usáb ang magtiayon?
U. ka S.	Walá hinoon apan ang ilang anák nawagtang.
Tasan	¿Hain man? (mourong ug alirongan).
U. ka S.	Gitaban man konó.
Tasán	¿Kanus-a?
U. ka S.	Kagabii.
Tasan	¡Pagkaanindot hinoon sa Pinaskuhan ni Don Pablo! Apan. ¿Kinsa may nagtaban?
U. ka S.	Si Mario Katigbak man konó.
Tasan	¡Daan pa akó! ¿Giunsa man pagkagiw?
U. ka S.	Matud pa, nga kagabii, si Filó gidalá ni Iyá Biyay, byata, sa pagsimba, apan sa pagpamauli na, si Iya Biyay na lamang usará.
Tasán	¡Ah! Waláy duhaduha: si Iya Biyav maóy naghikay nianang tanán.
Tanán	¿Tinuod, tinuod?
Tasan	Waláy lain. Kaná si Biyay gitan-aw ninyo nga nagasantolon karón, apan kaná labíng daután pa kay sa usá ka bitín nga makahilo.
Tanán	¿Ngano man? ¿ngano man?
Tasan	¿Walá ba diay kamó masayud sa kaagi nianang tigulanga?
Tanán	Walá.
Tasan	Kaná kaniadto sa batan-on pa, dili dalaga, dili minyo ug dili balo.
Tanán	¿Unsa man diay, unsa man diay?
Tasan	¡Phuuuun! (sama sa magahuyóp). Sumala un-

say ngalan sa babayeng dili dalaga, dili minyó ug dili balo...?

Tanán ¡Ah! Nakasabút na kamí. (Maghinonghongay ug mangatawa).

Tasan Nahinumdum pa akó nga ang ulahíng "sweetheart" nianang byataha maó kadtong "general" sa mga katsila nga nagpasunog sa Lutaw, ug karón... karón... karón ¡maó ang labíng "beata" sa lungsod!

Tanán ¡Ha, ha, ha! ¡Ha, ka, ha!

Tasan Makakitá gani kamó usá ka "beata", hunahunaa dayon ninyo ang duhá ka butáng: Kong dilì usá ka Magdalena, kaná hamtung nga walá nay mopunít, ¡aw! usahay diay punitón sa mga pari...

Tanán Matuod, matuod.

Tasan Ug manggulá ang mga "Apú sa Dios".

Tanán Matuod, matuod.

Tasan Karón nahinumdum akó sa usá ka awit nga ginganlang "Apú sa Dios".

Tanán Ambi, awita, Maestro, awita.

MUSICA

Tasan ug ang mga tawo.

AWIT SA APU SA DIOS

Akoy apú ni Bathala
Mariano ang akong ngalan,

Tanán — Ha, ha, ha, ha, ha, ha
anák sa usá ka himongaan
nga ní Amoy pinalanggá.
" — Ha, ha, ha, ha, ha, ha.

Sanglit binulig sa "gracia"
sa Dios nga Espíritu Santo,
" — ¿Unsa man? ¿unsa man?
bisan akó momaldito,
walá gayúd magdesgracia.
" — Ha, ha, ha, ha, ha, ha.

Sa oras sa pagpalandung
ning akong kahimtang,
" — ¿Unsa man? ¿unsa man?
kalipayng walày sanglitan
ang akong pagabation.
" — ¿Ngano? ¿ngano? ¿ngano?

Kay kong akó may solondong
kabilin didto sa Langit,
" — ¿Unsa man? ¿unsa man?
dili, dili ikagpananglit
sa kalipay kong yutan-on
" — ¿Ngano? ¿ngano? ¿ngano?

Kay sa usá ka pagsangpit
ni Amoy ngadto kang Bathala,
" — ¿Unsa man? ¿unsa man?
salapí ug maayong bata.
dili gayúd magahunit.

Tanán ¡Maldito! maldito! (dagpason)
Ugaling mapugóng usahay
ang kalipay ning kahimtang
" ¿Ngano? ¡ngano? ¡ngano?
kay akó ginadid-an man
sa pagtawág kang Amoy "tatay".
" Ha, ha, ha, ha, ha, ha.
Apan. (Si Nanay miingón): ¡Maunsa man!
"basta" akó bayaw gihapon
" ¿Kang kinsa? ¿kang kinsa?
sa Dios nga makagagahum
ug burot king pabawnan.
" Ha, ha, ha, ha, ha, ha.
Akó maó ang salingsing. (Malipay kaayo)
sa banay sa kalangitan,
" ¡Mananap! mananap! (dagpason)
gawás sa mga kasakitan
sanglit "gracia" ang kabilin.
" Ha, ha, ha, ha, ha, ha.
Ug kong may hikit-ang bata
sa bisan diing atabay.
" ¿Unsa man? ¿unsa man?
ig-agaw ko da ig-tagsa (hinayon),
apan,.. ¡ayaw, kamó pagsaba!...
" ¡Daan pa kami! (pakpakon ang
(mga kamót)
" (Managpakpak). ¡Maayo, maayo! ¡Usbon, us-

bón!

Tasan (Magalingólingó). Igo na, igo na. Lain na may ato. ¿hain na kahá kadto silá karón?

U. ka S. Karón atua gayúd silá sa Hukmanan kun sa Municipio.

Tasan (Motukáb sa kalo). ¡Arí na akó kaninyo! ¡Arí na akó!

Tanán ¡Pag-ayo-ayo, Maestro!

(Si Tasan padulong sa walá nagalaylay).

GULA VI

Ang mga tawo.

U. ka silingan-¡Na! Igo na sa kutsokutso. Ang tagsatagsa pauli sa iyang baláy. Pasko karón ug angay magpahulay.

(Mabungkag ug manag-awit).

MUSICA

Igo na sa kutsokutso
kay lain king lipatlipat,
¿kinsay nasayud kang Filó
kong natapus na ba mo "laudiat"?

LAING DAPIT

USA KA DALAN SA SAN NICOLAS. ADLAW.

GULA VII

Pablo, Tonay, Tonyo ug Capitan sa Polis.

(Gikan sa kilid nga too).

Tonay Ania na kitá sa San Nicolas.

Capitan ¿Hain ba dapit managtagó?

Tonyo Haduol na. Parayon lamang kitá.

Pablo Hulát una kamó makadiyot. (Tanán mangutong). Duna akoy isulti.

Tonay ¿Unsa na usáb? (Mosingka).

Pablo Karón, hisakpan ta si Filó, ug unya...?

Capitan Si Mario ug si Filó dakpon ko. Maóy sugo ning "órden de arresto" sa Maghuhukom, (Ipakita ang papel).

Pablo Nan, ¿dili ba usá gihapon namo ka haulawan? ¿Ulay ug putli pa ba kahá gihapon si Filó nga mopauli sa atong puloy-anan?

Capitan ¿Kutub kanus-a pa ba tábana?

Tonay Kagabii.

Capitan ¡Hmmm! (Maglingólingo). Malolisódlisod na...

Tonay ¡Adá! Bisan pa. Waláy sapayán. Palabihón ko ang tanáng kadautan, una matan-aw nga si Filó maasawa sa usá ka...

Pablo Hinayhinay, Tonay. Hunahunaon ta nga kutub kagabii, si Filó na... na... na...

Capitan Naminyó na, oo, naminyó.

Tonay ¿Unsay minyó, unsay minyó?

Pablo Ug ang angay tang buhaton maó na lamang kahá ang pag-uyon sa ilang kaminyoon.

Tonay (Singka). Dili, dili, dili, Tala na. Pangitaon ta, (Manglakaw padulong sa walá).

Pablo (Nga maulahi). Gipanghimaraut ko ang ad-

law sa pagpangasawa ning "tigre" nga ang ang nawong tawo!..

MUSICA

ORKESTANG USARA

(Sa kinatungatunga buksan ang laing dapit).

LAING DAPIT

HAWAN SA USA KA HUKMANAN.—ADLAW.

GULA VIII

Ang Maghuhukom nagalingkod sa atubangan sa sulatanan ug nagabasa sa usá ka papel. Mobagting sa linggana ying diyutay. Ang Escribano moguhó sa ganghaán.

Escribano ¡Señor!

Mag. Do we have cases to decide this morning?

Escribano Esteeee... esteee.., estooo (Molingi sa likód.) Interprete, venga V.

GULA IX

Maghuhukom, Escribano ug Interprete.

Intérprete ¿Que hay?

Esc. Haga V el favor de preguntar al Sr. Juez que es lo que me ha dicho. Ya sabe V. que no entiendo el ingles.

Int. The Notary did not understand what you said to him.

Mag. Do we have cases to decide this morning?

Int. Tenemos causas para esta mañana?

Esc. No, señor. Hoy es fiesta oficial y no hay ninguna causa en el Calendario. Si ahora hemos venido es para despachar las causas apeladas que serán enviadas en la Corte Suprema en el correo que saldrá mañana.

Int. No, sir. It is an official holiday now and there is no case written on the Calendar. If we have come to day, it is only to dispatch the appealed cases, which will be sent to the Supreme Court by the mail to-morrow.

Mag. Well. And to-morrow?

Int. Bien. Y mañana?

Esc. Mañana tenemos las tres causas contra el Director de "La Antorcha", por libelo.

Int. To-morrow we shall have the three cases for libel against the Editor of "La Antorcha".

Mag. Who is the accuser?

Int. ¿Quien es el denunciante?

Esc. El muy Reverendo Padre Procopio Pantoja.

Int. Priest Procopio Pantoja.

Mag. I do not like that kind of cases. I believe that the Court of Justice is not the place where they ought to discuss slight grudges. I do not understand why the Fiscal pays attention to these things.

Int. No me gusta esa clase de causas. Yo creo que la Corte de Justicia no es el sitio don-

de deben ventilarse las rencillas personales. Yo no entiendo porque el Fiscal atiende esas cosas.

Mag. We would better transfer this case for another day. I want to see the Fiscal. I will not allow that those merchants of the religion should make of the Court an instrument of revenge.

Int. Transfiérase para otro dia. Yo quiero verme con el Fiscal. Yo no permito que la Corte sea instrumento de venganza de los Mercaderes de la Religion.

(Sa sulod madungóg, ang dakúng kagahob. Madungóg ang tingog ni Tonay nga magkanayón: "¡Makita ninyo karón! ¡Makita ninyo karón!")

Mag. What is the matter?

(Ang Escribano ug Intérprete manulod).

Mag. (Singgit). Silence! Silence! (bagtingon ang linganay) May be somebody is fighting. I hear something like a woman's voice. What custom have those filipino women!

GULA XI

Maghuhukom ug Interprete, (ang interprete gikan sa sulod).

Int. It is about a snatching ang a marriage; but the girl's mother is opposed.

Mag. Let them come in.

Int. (Modungaw sa gangha-án) ¡Dayon kamó! ¡Dayón kamóng tanán!

GULA XII

Maghuhukom, Escribano, Interprete, Pablo, Mario, Filo, Tonay ug Capitan sa Polis.

Tanan ¡Buenos dias, señor!

Mag. Good morning.

Esc. Esta señorita (itudló si Filó) ha sido raptada por ese caballero (itudló si Mario)

Int. This young lady has been snatched by this gentleman.

Tonay Ese hombre, señor, mucho malo.

Mag. Say nothing!

Int. ¡Hilom!

Esc. Ayaw pagsulti kong dilí ka pangotan-on (Moatubang sa Maghuhukom) Ellos quieren contraer matrimonio civil; pero parece que los padres de la muchacha se oponen.

Int. They want to make a contract of a civil marriage; but it seems that the parents of the girl are opposed.

Mag. (Molingi kang Mario.) Do you like to marry this girl?

Int. ¿Quire V. casarse con esta muchacha?

Mario. Sí, señor; como que por ese motivo la he raptado porque su madre se opone tenazmente á nuestro enlace.

Int.	Yes, sir, that is the reason why I snatched her because her mother is opposed, to our union tenaciously.
Mag.	How old are you?
Int.	¿Que edad tiene V.?
Mario.	Veintiocho años.
Int.	Twenty eight years old.
Mag.	(Molingi kang Filó) And you, do you like to marry him?
Int.	Y V. quiere casarse con él?
Filó	Sí, señor. (Si Tonay manakmol ug magaltingótlungót sa kasukó).
Int.	Yes, sir.
Mag.	How old are you?
Int,	¿Qué edad tiene V.?
Filó	Veinte años.
Int.	Twenty years.
Mag.	Where is the father?
Int.	He is this man. (itudlo si Pablo)
Mag.	Well. Do yow consent your daughter's matrimony?
Int.	¿Consiente V. el matrimonio de su hija?
Pablo	Lo que opine mi esposa.
Int.	My wife decides it.
Mag.	What do you say? (Molingi kang Tonay).
Int.	Mi no quiere, señor.
Int.	I do not consent.

Mag.	Why?
Int.	¿Por qué?
Tonay	Mi no quiere ese hombre criminal. Ese matar aquel Pepe seis años na karón.

(Si Pablo moluspad ug modukó. Si Mario mosiga ang mga matá. Tanán manghikugáng).

Mario	¡Falso! ¡Eso es una infame calumnia!
Mag.	Silence! What did she say?
Int.	She says that she does not consent in, because that man is a murderer. He murdered a man whose name was Pepe, six years ago.
Mag.	If you knew thar he is a murderer, why did you not complain before?
Int.	Si V. sabe que es asesino, ¿por qué no lo denunció desde antes?...
Tonay	Kay kagabii man lamang akó manghibaló: gisuginlan akó sa akong bana...
Pablo	¡Tonay! (Buut moduol, mahaurong ug manglagnot sa buhók).
Mario	¡Pablo! ¡Has caido! ¡Falso! ¡Ese (itudló si Pablo) es el verdadero asesino de Pepe, y no yo que soy inocente!...
Pablo	¡Nahulog akó!...
Tonay	Ikaw, ikaw, ikaw maó ang nagbunó.
Mario	Dili, dili, dili; ang imong bana maóy nagbunó kang Pépe. (Mangisog).

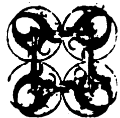
Tonay ¡Ikaw, ikaw, ikaw!

(Si Tonay modasmag kang Mario. Kini managáng. Si Filó kawad-an sa baot. Ang Maghuhukom mobagting sa lingganay. Ang Capitan, Escribano ug Intérprete manag-uláng kang Mario ug Tonay. Dakúng kaguliyang ug kayagaw).

Mag. Silence! Policemen! Come on Policemen! Put all of those in prison.

ORKESTA

Katapusan sa ikaduháng bahin.

IKATOLONG BAHIN

HAWAN SA BALAY NI DON PABLO—SI TONAY UG SI FILO NAGLINGKOD UG MANAGHILAK-KAADLAWON

GULA I

Tonay ug Filo

(Si Filo motindog ug moawit)

MUSICA

(Magahilak ug magatabon sa panyo).

Filo ¡Oh! mga luhang mainit
ang pagdaligdid hinaya
kay malumós kining ginhawa
sa hilabihang mga kasakit.
¡Oh! mapuangurong langit
ang kalipay ko iuli,
kun kuhaa king kinabuhi
arón matapus kining mga kasakit.

¡Amahán! langitnong ngalan,
¡Amahán! pulong malinis
ug binuhat nga matam-is
nga magalipay sa dughan.
Mga agulo ning kasingkasing,
lupád ngadto kang Bathala,
ingnà siyá nga dili salá
ang pagpapas sa baling,

Makalibog nyamut
ang gihimo mo, ¡oh langit!
dungga kining mga pagsangpit,
puypuya ang mga kaligotgot,
Kong ikaw ang gamhanan
ikaw maóy angay silotan
sanglit imong gimbut-an
ang nabuhat sa akong amahan.
(Mohilak paglabí)
¡Atua didto!... ¡Pagkamingaw!
sud-ungon sa bilanggoan niya!...
¡Atua didto!... ¡Nagausara!
sa iyang mga panghupaw...
¡Waláy asawang nagalipay!...
¡Alaut nga amahán! . ¡Ay!...
¡Luwasa! ¡Luwasa ninyo si Tatay
tabang kamó kay akó mamatáy! (Panawan)
(Si Filó mahapalingkod pagbalik ug maghilák)

GULA II

Tonay, Filo ug Tonyo
(Si Tonyo gikan sa dalan)

Tonyo Ñora Tonay, ñora Tonay...
Tonay Ha. (Mamiugaw).
Tonyo Oras na sa pagpanglakaw.
Tonay ¿Unsa na bang orasa?
Tonyo (Motan-aw sa iyang orasán). Maó pay pagbagting sa ika upat sa kaadlawon.

Filó ¡Ay si Tatay intawon! ¡Duhá na lamang ka oras ang kinabuhi!... (Mohilak).

(Si Tonyo motabon sa iyang mga matá).

GULA III

Tonay, Filo, Tonyo ug Maestro Tasan.

(Si Tasan gikan sa dalan)

Tasan Maayong buntag. (Mamingawon).

Tonyo Dayón, Maestro Tasán.

Tasan ¿Unsa pay atong gipaabut?

Tonyo Ayaw una. Pasagdan tá nga manghungaw ang mga kasukó niining duruhá. (Itudló si Filó ug Tonay). Manglingkod una kitá.

(Si Tasan ug Tonyo manglingkod).

(Si Tonay ug Filo manulod).

GULA IV

Tasan ug Tonyo

Tasan ¡Pagkamingawong palandungon! ¿Unsa bay pulong sa Corte Suprema sa iyang hukóm?

Tonyo Ang Corte Suprema miuyon sa hukóm ni Juez Peterson tungúd sa hilabihàng mga kamatuoran nga dili malalis.

Tasan ¿Ug ang manlalaban sa Manila?

Tonyo Ang mga manlalaban duruhá; apan bisan kinsa konó nga manlalabana, dili makaluwas kang D. Pablo, tungúd sa mga guipahayag ni Mario ug sa ubáng mga saksi.

Tasan ¿Ngano? Kay, unsa bay pulong ni Mario?

Tonyo Si Mario nag-ingón nga si D. Pablo gayúd konó maó ang nagpatáy kang Pépe.

Tasan ¿Ug siya?

Tonyo Kauban lamang. Maó nga si D. Pablo gi-ilá gayúd sa Hukmanan nga makasasalá ug gikanyonan ang hukóm sa kamatayon nga gipahamtang nianang waláy kalooying Maghuhukom.

Tasan ¿Ug si Mario?

Tonyo Bilánggoon lamang 5 ka tuig, tungúd sa iyang pagtabon sa salá.

Tasan ¡Makalolooying mga higala! (Manangpilíng silang duhá ug managhinoktok). Ikaw sayud uyamut kong giunsa ko pagkamahal si Compare Amboy: kutub sa tuig 1885 nga maó ang pagkugos ko sa bunyag kang Filó hangtud karón, walá gayúd malubád ang among pagkahigala. Ug si Mario, sayod ka usáb nga kanáng batan-ona dihá magtubó sa akong tolon-anán. Akoy nagtudló kaniya sa A B C. (Manghupaw). ¡Hay! ¡Pagkawaláy mga palad!

Tonyo Akó usáb, maestro Tasan, nahinuklog ug mibati uyamut ning kadautan nga gidangat ni D. Pablo. Siya, bisan tuod maó ang nagkuha sa kinabuhi ni Peping, igsoon ko, walá gayúd akó ikagbalus sa mga utang buut nga nadawat ko kaniya. Sa dugaying panahón

nga kamí managsilingan, makadaghan akó ug ang akong banay tabangi niya sa among mga kagul-anan. Maó nga walá akó makasabút ngano kadto si Pepe nakaako sa pagbudhí sa usá ka higalang buotan ug mahigugmaon. Ug si Mario, bisan kutub kanhí mabug-at ang dugó ko kaniya, ning higayona nalooy akó nyamut usab.

Tasan Ug tan-awa kong unsa ang kalibutan. Karón nga si Compare Pablo atua na sa kadautan, kitá dang duhá ang higalang miunong kaniya. Tanán managpanalikód kaniya. (Motagotó ug magalingólingó). Oras na sa pagpanglakaw, ¿hain na man kadto silá?

Tonyo Tawgón ko. (Motindog ug mamati sa ganghaán). Nangadye pa kahá...

Tasan Tawga na lamang kay tingali kulang na kitá sa panahón.

Tonyo (Motawág sa ganghaán sa "cuarto"). Ñora Tonay, ñora Tonay, oras na sa pagpanglakaw

(Sa sulod si Tonay motubág: "¿Ha?")

Tasan ¿Gitugot ba ang pagduaw sa bitayón?

Tonyo Oo, gitugot; apan ambut kong ang kabanayan da kun lakíp ba ang mga higala.

GULA V

Tasan, Tonyo, Tonay ug Filo.

(Si Tonay ug Filo manggula sa ganghaan maga-

hilak ug mamingawon).

Tonay Tala na....

Taman (Motindog). Tala na. Igo na sa paghilak, Maré, ihangád lamang kanáng mga matá sa langit, diin atua ang matuod nga katarungan.

Filó ¡Intawon si Tatay!

(Si Tonay ug Filó managminatay. Silang tanán mangalakaw padulong sa ganghaán sa taliwala).

GULA VI

Ang bilanggoán dunay usá ka tamboanan nga dunay babagbabag, sa sulod makita nga si Pablo nagahigda. Dunay usá ka mapid-ok nga sugá. Mobangon si Pablo.

MUSICA

Don Pablo:

Mibagting na ang oras sa kamatayon
nga ginahandum niining kasingkasing,
oras nga akong gipakamalipayon,
bisan kasakit sa banay ko mobilin.

Ang dungóg maóy labíng mahál sa tawo,
sa salapí dili takús kabayran:
kong mabulíng bisan diyutay kaayo,
papason sa dugó sa tampalasan.

Walá akó magbasul sa akong nabuhat.
Kong itugot, balikon ko paghimo,
arón kanáng kang Judas nga kaliwat
dili dinhi makadagsang pag-ayo.

Dili sayóp. Dili akó mamumunó.
Misalig akó nga ning Kalibutan,
kong may maghisgot sa buhat nako,
makaingón da nga usa ka kaayohan.

Matin-awong salamín nga panaminan
sa pipilá ka libong mga tawo;
bulawnong basahón nga pagaton-an
sa nagaantus sa sama sa giagian ko.

Apan, ¿nganong gisalín ko si Tonay?
¿nganong napadaóg akó sa pagbati?
¡Talawan!... angay kanako ang pagtamay,
ug ang tinamay dili angay mabuhi.

Walay katarungan arón mabuhi
kadtong, linuiban sa asawang banyaga,
gipalabí ang talamayong pagbati
kay sa kangotngot sa iyang hunahuna.

Dakú ang hinangóp ko sa kamatayon,
apan gihidlaw sa akong pinalangga: (magahilák)
Filó, Filó, anák ko nga masulub-on,
ning katapusang oras ko, pakita.

Dili na kitá, Inday, magakakita
hangtud sa hangtud ning Kalibutan;
pagbuotan, ayaw gayúd pagpakitá
sa mahugawang batasan nga akong naingnan.

¡Filó! Kinabuhi sa akong kinabuhi,
dungga king katapusang panamilit;
magbulag na kitá anák kong pinili,
pag-ayoayo, namingawan kong Langit.
(Mohilak ug modako).

LAING DAPIT

ATUBANGAN SA BILANGGOAN—SA GANGHAAN NAGABA-
ROG ANG USA KA COSTABULARYO—SA USA KA
KILID DUNAY LANTAY-NAGAKABUNTAG NA

GULA VII

ANG CORNETA

Mogula sa ganghaan ug mohoni sa Diana.

GULA VIII

Mga sondalong Costabularyo
(Mao pay pagmata: manghuy-ab, managhuyatid
ug nanaghikay sa ilang mga sapot).

MUSICA

Costabularyo.

Mabug-at nga katungdanan
maó ang sa Costabularyo
nga sa ubáng gikasilagan
ug sa ubán gipakamaayo.
Ang pagbangon kinahanglan
nga sayó sa kaadlawon,
bisan ang lawas kapuyan,
kong ang "corneta" totonggon.

Makasubúng palandungon
kadtong mga kabukiran
nga sa pilit totongason,
singgo sa katungdanan.
Walay anak ug asawa,
inahán, igsoon talikdan
aron sa pagsugot sa banwa
sa mga sugo pagtuman.
(Manulod sa ganghaan sa taliwala)

GULA IX

Ang Pari

(Gikan sa kilid nga too).

Pari	Maayong buntag.
Cost.	¿Unsa na?
Pari	Pahibaloa ang Capitan nga ania ang pari nga magapakompisal sa bitayón.
Cost.	¡Sargento!

GULA X

Pari, Costabularyo ug Sargento.

Sargento	¿Qué quiere V. Padre?
Pari	Haga el favor de decir al Capitan que aquí está el sacerdote que administrará los auxilios espirituales al reo.
Sargento	Bueno: espere V. un momento.

(Ang Sargento mosulod ug ang Pari magsuroysuroy).

GULÁ XI

Pari ug Costabularyo.

Pari	¿Unsa bang orasa ang ibitay?
Cost.	Walá akó masayod.
Pari	¿Nagmatá ba ang inyong Capitan?
Cost.	Oo, kaganina da.

GULA XII

Capitan, Sargento, Pari ug Costabularyo.

Capitan	Hollo!
Pari	Buenos dias, señor!
Capitan	Buenos dias, ¿cosa quiere?
Pari	Esposa de Pablo habla mi anoche yo viene aquí para poder confesar.
Capitan	¿Cosa confesar? Mi no entiende...
Pari	Confesar es cuando hombre católico habla aquí (itudló ang iyang mga dalonggan) los pecados.
Capitan	Ahá... Oh! yes. but... mi no sabe si Peiblo querer confesar con padre. Mi piensa Peiblo no catholic.
Pari	Yo entra no mas.
Capitan	Well. Nomporta. Go on.

(Ang Pari, Capitan ug Sargento manulod sa carcel. Ang duháng nahauná manulod sa bilanggoán).

GULA XIII

Pablo, Capitan ug Pari

Capitan ¡Peiblo! ¡Peiblo!

Pablo (Mahakugáng). Señor!...

Capitan ¿You quiere confesar?

Pari Yo he venido por indicacion de su mujer.

Pablo Pues, eso basta para que yo no me confiese. Yo no quiero nada que venga de mi muger. Yo muero tranquilo. Yo sé á donde voy.

Pari ¿Sí? ¿Y á donde va V.?

Pablo ¡A descansar!

Pari ¡Qué blasfemia! Acuérdese, Pablo, que muy pronto estará V. ante el Tribunal de Dios. Usted que ha nacido católico, tambien debe morir católico.

Pablo Está V. equivocado, Padre. Es verdad que recien nacido, cuando entonces no tenía uso de razon, fuí bautizado en la Iglesia Católica Romana; pero... despues, cuando estudié las ciencias físicas y naturales, ví las verdades positivas y me rebelé abiertamente contra las bestialidades que me habian enseñado, y mandé á paseo las figuras de palo, las litografias y cromolitografías, los curas y no sé que mas.

Pari Pablo, todavia es hora de arrepentirse.

Pablo Yo no me arrepiento de nada. Quiero mo-

rir como he vivido: ¡librepensador!

Pari — Pero, que, ¿no quiere V. confesarse?

Pablo — No, señor.

Pari — Adios, ¡Dios le perdone!

Pablo — No tiene porque perdonarme.

(Ang Pari molakaw pagdalí. Ang Capitan pabilin sa bilanggoan).

GULA XIV

Capitan ug Pablo.

Capitan — Peiblo, ¿Uste quiere toma café?

Pablo — No, señor. Muchas gracias. ¿Qué hora iremos al patíbulo?

Capitan — (Motan-aw sa orasán). Mi piensa poco tiempo.

Pablo — En vez de café, yo quiero pedir á V. un favor.

Capitan — What is it?

Pablo — Yo quiero despedirme de mi compañero Mario. ¿Dónde está él?

Capitan — Está otro cálabus cerca aquí. Well, ahora mismo mi saca él. (Molakaw).

GULA XV

Pablo.

Pablo — ¡Pagkamingawong kabuntagon! Katapusang buntag karón nga igakíta ko ang pagsubáng sa adlaw sa akong yuta... Malinaw ang buot ko kay akó bitayon, akó mamatáy, dili tu-

ngúd sa usá ka saláng makaunlaw, kong dili tungúd sa kaputli sa akong dungóg nga kanhi nahilubóng sa yanáng... ug maó ray nagaguól ning kasingkasing ang umaabut sa akong pinalanggang anák... ¡Ay Filó! ¡Unsá kahá ang dadangaton mo sa luyó sa imong banyagang inahán! ¡Unsa kahá ang dadangaton mo karón nga walá ka nay amahán! (Motabon sa nawong ug mohilak).

GULA XVI

Pablo, Capitan ug Mario.

(Si Mario biniktan sa "esposas" ang mga kamót)

Capitan ¡Peiblo! ¡Peiblo!

Pablo (Mohangád). Señor!

Capitan Ahora Mario aquí. Usté puede habla.

Pablo Kauban ko sa kadautan: usá na lamang ka oras ang akong kinabuhi. Oras na sa pagpanamilit. Karón angay kong ipahayag kanimo nga akó mamatáy ug walá magdalá sa kasingkasing bisan diyutayng kasilag kanimo, tungúd sa imong pagtug-an sa matuod. Akó maó ang nagpatáy ug akó usáb ang angayng mamatáy.

Mario Don Pablo: kalipay ug kasakit ang akong guibati karón. Kalipay tungúd kay guipahayag mo nga walá ka diay kasukó kanako

tungúd sa akong pagtug-an nga dili man. usáb kadto mahitabó kong walá pa nimo itug-an sa imong asawa; ug kasakit tungúd kay ang imong kámatayong linugos makapasubú uyamut sa akong kasingkasing ug akong pagahílakán hangtud sa guihapon...

Pablo Waláy sapayán, Mario. Akó kay may salá angay silotan, apan ang nagul-an ning buot maó ang imong paghiangin kanako nga walá ka man uutá bisan diyutayng salá. Ug ang labíng guigul-an ko usáb maó ang umaabut sa akong anák... ¿Magaunsa si Filó kong walá na akó? Mario, ¿nahagugma ka ba guihapon sa akong anák?

Mario Ang gugma ko kaniya, bisan ania ning kalisdanan, walá lumubád. Ambut kahá siya kong nahagugma pa ba kanako, ug kong makahulát pa ba siya hangtud sa pagpakagawás ko sa 3 ka tuig sa bilanggoán nga guisilot kanako.

Pablo ¡Ah Mario! Kong tungúd niana, ayaw pagduhaduha, siya mounong guihapon kanimo, ug arón mo makita nga akó usáb walá lumubád, binlan ko ikaw usá ka sulat arón imong ikapakitá kaniya ang akong katapusang kabubut-on, (Motan-aw sa Capitan) Señor, ¿quiere V. darme un pedazo de papel

y un lapiz?

Capitan Yes. (Ang Capitan mokuot sa iyang bolsa ug tagaan papel ug lapiz si Pablo. Kiní magsulat sa ibabaw sa iyang unlan).

GULA XVII

Costabularyo, Tonay, Filo, Tasan ug Tonyo.

(Ang upát nga ulahí guikan sa walá).

Tonay ¡Nuestra señora del Remedio! ¡Luwasa intawon ang akong banal... (Magahilák).

Filó ¡Intawon si Tatay! (Magahilák).

Tasan ¡Saba kamó! Ania na kitá atbang sa bilanggoán...

Tonyo ¡Saba kamó! (Moduol sa costabularyong magbalantay) ¡Maayong buntag!

Costabul. ¿Unsay tuyo?

Tonyo Kiníng mga babayehana maó ang asawa ug anák sa bitayón. ¿Makaduaw ba?

Costabul. Akong pahibaloón ang Sargento. (Motan-aw sa ganghaán). ¡Sargento!

GULA XVIII

Silá guihapon. Mogulá ang Sargento.

Sargento ¿Anóng ibig?

Tonyo Kining mga babayehana maó ang asawa ug anák sa bitayón ug buut unta intawon manuaw.

Sargento Hintay. Sasabihin ko sa Capitan. (Mosulod).

GULA XIX

Tonay ¡Intawon si Pablo! (Hilak).

Filó ¡Intawon si Tatay! (Hilak).

Tasan Hilom kamó. Tingali kasuk-an kitá.

Tonyo ¿Makasulod ba lakip kitáng duhá, **maestro?**

Tasan Sulayán ta.

GULA XX

Silá guihapon ug ang Sargento.

Sargento Tolóy kayó, pero itóng mga lalake **iinan sa** labás.

(Ang Sargento, si Tonay ug si Filó manulod. **Si Tasan ug si** Tonyo mahabilín sa gawás).

GULA XXI

Costabularyo, Tasan ug Tonyo.

Tasan ¿Makalingkod ba kami ning bangkó?

Costabul. Lingkod lamang.

(Manglingkod).

Tonyo Manabakó kitá (tunulan **si Tasan sa sigarilyo** Manabakó silá).

GULA XXII

Capitan, Tonay, Pablo, Mario **ug Filó.**

Capitan (Kutub sa ganghaán). ¡Peiblo! **Es su esposa** and hija, aquí.

(Si Pablo motan-aw ug dili mahagtingog.—Si Mario

modnkó). Si Tonay moluhód ug si Filó mogakús sa liog sa iyang amahán).

Filó ¡Amahán kó! (Mohilak).

Pablo ¡Anák ko! Katapusan na lamang nga panagkita ta. (Mohilak ug magkonókonó). Pagbuotan sa imong kinabuhi. Maayo nga ania si Mario. Angay kong ipahamatngon kanimo nga siyá waláy salá ning akong guidangatan, ug akó magmalipayon sa akong mabugnawong lubnganan kong tumanon mo ang akong kabubut-on nga ikaw magminyo kaniya kong siyá makagawas na sa bilanggoán, diin siyá nahapansok tungúd kanako. Tumana, Filó, ang akong mga tugon, ug ayaw hikalimti nga ang imong amahán mamatáy tungúd sa pagbawi sa iyang dungóg nga maó usáb ang imo. (Gakson si Filó ug hagkan sa agtang). Ug ikaw, (moatubang kang Tonay), banyaga ug maloibong asawa, ¿may nawong ka pa gayúd nga guiatubang kanako, tapus mo akó ibanlad sa kadautan? May nawong ka pa gayúd nga guianhi, nga naingón man kining tanán tungúd sa imong balhiboóng dila?

Tonay (Kusóg nga hilak). Amboy, Amboy, pasayloa akó. Walá ko tuyoa. Nahiligás ang akong dila...

Pablo Oo, nahiligás ang imong dila, apan kanáng

pághiligasa maó karón ang akong camatyan.

Tonay ¡Pasayloa, Amboy ko, pasayloa ang imong masalaypong asawa nga nagaluhód sa imong atubangan. (Minatay).

Pablo Dili. Ikaw dili na kinahanglan nga pagpasayloon. Akó mawagtang na. Ang pangáyoan mo sa pasaylo maó ang kadaghanan nga imong guipakitaan ug guigubút sa imong mga malaw-aying buhat. (Modukó sa uulan ug mohilak).

GULA XXIII

Maó guihapon. Ang Sheriff, Mananambal ug Verdugo.

Guikan sa wala.

(Madungóg ang dahunog sa kotse).

Sheriff (Sa sulod pa). Urong kotsero (Sa gulá na). Miabút na ang oras. (Moduol sa costabularyong magbalantay). ¿Hain ang Capitan?

Sargento (Mosugat). ¿Qué quiere?

Sheriff Buenos dias. ¿Dónde está el Capitan?

Sargento Está dentro.

Sheriff Haga el favor de decirle que esta aquí el Delegado del Gobernador.

Sargento Sí, señor. (Molakaw).

GULA XXIV

Sa Dalan: Ang Costabularyo, Sheriff, Mananamabal,

Verdugo, si Tasan ug Tonyo.

Sa tamboanan sa bilanggoán: Maó guihapon.

Sheriff (Makakitá kang Tasan ug Tonyo nga nanaglingkod). ¡Adios, señor! ¡Buenos dias! (Si Tasan ug Tonyo manindog).

Tasan
Tonyo } Buenos dias.

Sheriff (Moduol ug mopig-it sa mga kamót). ¿Qué tal? ¿Vienen á visitar al reo?

Tasan Sí, señor. Eso lo deseábamos, pero los guardias no nos lo han permitido. Solamente se ha dejado entrar á la familia.

Sheriff Con que ¿está aquí la familia?

Tasan Sí señor. Está dentro.

Sheriff Entonces no quiero entrar. No quiero presenciar escenas conmovedoras. (Maglingólingó). Se me ponen los pelos de punta...

Tasan Verdad. Y ¿qué hora será la ejecucion?

Sheriff A las seis en punto. Todo ya está preparado, y he venido para recoger al reo.

Tasan ¿Y Mario? ¿Dónde extinguirá la condena?

Sheriff Será enviado al presidio de Manila.

Tasan ¡Pobre amigo!

GULA XXV

Silá guihapon ug ang Capitan.

Capitan Hollo; señor.

Sheriff Buenos dias, señor. (Mopig-it sa kamót).